

Nazval jsem Vás přáteli (I): Má Bůh přátele?

Bůh vždy aktivně hledal přátelství s lidmi a proto nám nabízí život ve společenství s Ním. Ani lidská slabost ani prach na cestě nemohly toto změnit. Když se necháme obejmout touto bezpodmínečnou láskou, budeme naplněni světlem a silou, kterou můžeme nabídnout ostatním.

15.08.2020

Otázka, kterou asi často vidáme i na displeji svého mobilního telefonu, zní: „Kde jsi?“ A i my ji posíláme přátelům a blízkým, když chceme být s nimi a vědět, jak se mají. Kde jsi? Co děláš? Máš se dobře? Tato otázka je také jedním z prvních slov, kterými Bůh „procházející se po zahradě při denním vánku“ (Gn 3,8) oslovuje člověka. Stvořitel chce být po boku člověka. Můžeme s jistou odvahou říci: Bůh hledal jejich přátelství — a dnes hledá i naše — aby se jeho plán se stvořením naplnil.

Novost, která stále roste

Tato realita pro nás možná není úplně nová, ale v dějinách lidského myšlení působila velmi neobvykle. Už na vrcholu řecké filozofie Aristotelés smířeně přijal, že člověk nemůže být Božím přítelem: rozdíl mezi Bohem a člověkem je příliš veliký.¹ Člověk mohl nanejvýš prokazovat božstvu podřízenou úctu

skrze obřady nebo dosáhnout určitého poznání o božství. Přátelství s Bohem si však neuměl ani představit.

Písmo svaté naopak náš vztah s Bohem často popisuje právě jako přátelství. Kniha Exodus říká jasně: „A Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako když někdo mluví se svým přítelem.“ (Ex 33,11) V Písni písní, která poeticky líčí vztah mezi Bohem a lidskou duší, jež ho hledá, je duše oslovována „přítelkyně moje“ (srov. Pís 1,15). A Kniha moudrosti říká, že v každém pokolení moudrost vstupuje do svatých duší a činí z nich Boží přátele (Mdr 7,27). Je pozoruhodné, že vždy vychází iniciativa od Boha. Smlouva, kterou uzavírá se stvořením, není smlouvou mezi rovnými. Je „nesouměrná“: byl nám darován až zarážející dar — mluvit se svým Stvořitelem tváří v tvář, jako by byl na naší úrovni.

Tento dar přátelství, který nám Bůh nabízí, se v dějinách spásy stále více rozvíjel. Všechno, co bylo naznačeno ve Staré smlouvě, bylo plně osvětleno životem Božího Syna na zemi: „Bůh nás nemiluje jen jako své tvory, ale jako děti, jimž v Kristu nabízí skutečné přátelství.“² Celý Ježíšův život je pozváním k přátelství s Otcem. Zvláště silně to ukazuje při Poslední večeři. Tam, ve večeřadle, každým gestem otevírá své Srdce, aby své učedníky — a s nimi i nás — uvedl do pravého přátelství s Bohem.

Z prachu k životu

Janovo evangelium má dvě části: první vypráví o Ježíšově kázání a zázracích, druhá o jeho utrpení, smrti a vzkříšení. Mostem mezi nimi je verš, který nás uvádí do večeřadla: „Bylo před velikonočními svátky. Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby z tohoto světa šel k Otci; miloval své, kteří jsou ve světě, a prokázal svou

lásku k nim až do konce.“ (Jan 13,1)
Byli tam Petr a Jan, Tomáš a Filip i
ostatních osm apoštolů; všichni leželi
u stolu na svém boku, jak bylo tehdy
zvykem. Podle Janova líčení šlo
patrně o stůl ve tvaru podkovy. Ježíš
seděl na čestném místě a Petr naproti
němu, tam, kde obvykle sedával
služebník. V jednu chvíli Ježíš vstane
a prokáže službu, kterou mu možná
jeho Matka často prokazovala, když
byl malý: vezme ručník a mísu a
smývá prach z nohou svých přátel.

Obraz prachu provází Písmo už od
prvních stránek. Ve zprávě o stvoření
čteme, že Hospodin Bůh utvořil
člověka z prachu země (Gn 2,7). Aby
tento prach — neživou, mrtvou
hmotu — pozvedl, vdechl mu dech
života a člověk se stal živou bytostí
(tamtéž). Od té chvíle člověk zakouší
napětí: je prachem i duchem, naráží
na své meze, a přitom touží po
nekonečnu. Bůh je však silnější než
naše slabosti, a i než naše zrady.

Ve večeradle se znovu objevuje prach, z něhož jsme byli uhněteni. Kristus se sklání k prachu na nohách svých přátel, aby je znovu stvořil a obnovil jejich vztah s Otcem. Ježíš „myje naše nohy“: proměňuje prach, z něhož jsme, a dává nám podíl na důvěrném přátelství, které má se svým Otcem. V této dojemné blízkosti říká učedníkům: „Nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15,15) Ježíš s námi sdílí svůj život: schopnost milovat, odpouštět, být přítelem až do konce.

Každý z nás zakusil, jak nás dobré přátelství proměňuje. Možná bychom bez něj nebyli tím, kým jsme. Přátelství s Bohem proměňuje i naši schopnost být přáteli druhých. Jako Kristus můžeme mýt jejich nohy, sedět u stolu s někým, kdo nás může zradit, nabízet blízkost tomu, kdo nám nerozumí nebo naše přátelství odmítá. Posláním křesťana uprostřed

světa je „otevírat se jako vějíř“³ lidem kolem sebe: Bůh stále vlévá svůj dech do prachu, z něhož jsme uhněteni, a prozařuje naše vztahy svým světlem.

Ke společenství

Viděli jsme, že přátelství, které nám Ježíš nabízí, je znamením Boží bezpodmínečné důvěry. Po dvou tisících letech nám Kristus v každodenním životě stále sděluje všechno, co ví o svém Otci, aby nás učinil svými přáteli. Odpověď však musí být osobní. „Na toto přátelství odpovídáme tím, že sjednocujeme svou vůli s jeho a děláme to, co chce náš Pán (srov. Jan 15,14).“⁴

Skuteční přátelé žijí ve společenství: v hloubi chtějí totéž a přejí druhému štěstí. Někdy nejsou potřeba slova — říká se, že smát se stejným věcem je velkým znamením blízkosti. S Bohem je toto společenství mnohem víc než namáhavé plnění povinností, které se k přátelství ani nehodí. Znamená

spíše být spolu, trávit spolu čas,
doprovázet se.

Svatý Jan, čtvrtý evangelista, je pro nás krásným příkladem. Poté co si nechal Ježíšem umýt nohy, při večeři spočinul důvěrně na jeho hrudi. A potom — možná aniž všemu rozuměl — neopustil svého nejlepšího Přítele a doprovázel ho v utrpení. Milovaný učedník se nechal Ježíšem proměňovat, a tak Bůh postupně smýval prach z jeho srdce. „Naše vykoupění se uskutečňuje v tomto sjednocení Boží a naší vůle: být Ježíšovými přáteli znamená stát se Božími přáteli. Čím více milujeme Ježíše a poznáváme ho, tím více roste naše pravá svoboda a radost z vykoupění.“⁵

Při Poslední večeři nám Ježíš odhaluje tajemství skutečného přátelství: „Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li na vinném kmene, tak ani vy,

nezůstanete-li ve mně.“ (Jan 15,4)
Ježíš chce používat naše srdce k lásce
k druhým. Bez něho nemůžeme být
přáteli až do konce. „Ať miluješ
sebevíc, nikdy nebudeš milovat dost,“
říká svatý Josemaría. „Budeš-li
milovat našeho Pána, nebude jediné
stvoření, které by nenašlo místo ve
tvém srdci.“⁶

„Kde jsi?“ ptal se Bůh prvních lidí. I
dnes chce s námi vést dialog. Ani ten
největší filozof si nepředstavoval
Boha, který by hledal naši blízkost a
toužil po našem přátelství tak, že se
nechal přibít na kříž, aby měl pro nás
navždy otevřenou náruč. Když jsme
vstoupili do tohoto „šilenství lásky“,
cítíme i my touhu otevírat svou
náruč všem kolem nás a ptát se: „Kde
jsi? Máš se dobře?“ A skrze přátelství,
které jim nabízíme, můžeme
pomáhat obnovovat krásu stvoření.

Giulio Maspero a Andrés Cárdenas

1 Aristotelés, Etika Nikomachova, 1159a, 4–5.

2 Fernando Ocáriz, Pastýřský list, 1. listopadu 2019, č. 2.

3 Srov. sv. Josemaría Escrivá, Brázda, č. 193.

4 Fernando Ocáriz, Pastýřský list, 1. listopadu 2019, č. 2.

5 Joseph Ratzinger, homilie při mši Pro eligendo Pontifice, 18. dubna 2005.

6 sv. Josemaría Escrivá, Křížová cesta, 8. zastavení, č. 5.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/nazval-jsem-vas-prateli-i-ma-buh-pratele/> (01.04.2026)